

Horváth Attila bőrgyógyász professzor a Mindentudás Egyetemén tartott előadásában (2005. 05. 09) a nemi úton terjedő betegségekről beszélt.

Az előadás után megosztotta nézeteit a kérdezőkkel arról, hogy miként lehetne e betegségek terjedését korlátozni, illetve néhány konkrét fertőzéssel kapcsolatban adott jó tanácsokat.

Ön szerint miért képtelenek megfékezni a súlyosabbnál súlyosabb nemi betegségek terjedését a Távol-Keleten? Pont azt lehet hallani, hogy arrafelé nagyon kezd betörni a gazdagság. Ez csak gondolkodás kérdése?

- A szexuális érintkezéssel terjedő betegségeket sehol, még a nagyon fejlett, nagyon jól szervezett egészségügyi ellátással rendelkező országokban sem tudják felszámolni. Ez egy igen jelentős különbség a többi fertőző betegséggel összehasonlítva. Az oka összetett, röviden megfogalmazva: az emberek szexuális magatartásának megváltozása.

Melyek azok a nemi betegségek, amelyek halálosak lehetnek? És hogyan ölnek?

- A halálos talán nem jó kifejezés, helyette súlyosat lenne célszerűbb használni. Az AIDS-fertőzés vagy a fertőző májgyulladás mindenféleképpen ide sorolhatóak, ezek hosszabb távon életveszélyesek lehetnek. A HIV-fertőzés az immunrendszer teljes leépítése következtében védtelenné teszi az illetőt a különböző, esetenként banális fertőzésekkel szemben is.

A hepatitis B a májműködés károsításával - ha az elért egy bizonyos szintet - szintén az étellel összeegyeztethetetlen lehet. És akkor itt vannak még azok a kórokozók, amelyek rosszindulatú daganatot is kiválthatnak, ezek a humán papilloma vírusok (HPV). A méhnyakcsatorna rákja például nagyon gyorsan lefutó súlyos állapot.

Ön szerint semmilyen körülmények között nincs esély ezeknek a betegségeknek a kiirtására?

- Nagyon aggódom, hogy nincs. Ha megengedi, röviden megindokolom. Ezeknek a fertőzéseknek a terjedésében az emberek nemi aktivitása játszik döntő szerepet, olyannyira, hogy szinte az egész kóros történet középpontjába helyezhető mint pathogenetikai faktor. A ma kibontakozó társadalmi trendek, amelyek a jelek szerint a jövőben csak erősödni fognak, ezt a fajta magatartást erősítik. Hangsúlyozni szeretném, hogy ezeknek a fertőzéseknek a felszámolása nem egészségügyi feladat, sokkal inkább nagyon összetett társadalmi feladat. Én ma nem látom annak lehetőségét, hogy hatékonyan lehetne a társadalmi aktivitást befolyásolni.

Ami a biológiai lehetőségeket illeti, ott talán a védőoltások kifejlesztése hozhat nagymértékű javulást. Megítélésem szerint azonban ezekkel is csak szinten tarthatók ezek a fertőzések. Ráadásul a humán papilloma vírus, valamint a HIV-vírus elleni, készülőben lévő védőoltásokat egyelőre csak kisebb körben alkalmazták, és az eredmények még értékelésre várnak. Szomorú példának ott vannak előttünk a klasszikus nemi betegségek, amelyeket mind a mai napig nem sikerült kiirtani.

Folyamatos felvilágosítás kellene, nem kampányok

Mi az oka, hogy az AIDS továbbra is szedi az áldozatait (most főleg a nemi úton való terjedésről beszélek), miközben erről aztán tényleg mindenki tud, és mindenki retteg is eléggé tőle? A naivság öli meg őket, vagy a tájékozatlanság?

- Az AIDS felbukkanásának első időszakában a primer prevenció hatására - ez a biztonságos szex, a gumi óvszer használatának elterjesztését jelentette - lényegesen csökkent a fertőződés üteme. Azóta új generáció nőtt fel, amely talán kevésbé informált ezekről a kérdésekről. Annyiban szeretném korrigálni az ön állítását, hogy a ma rendelkezésre álló nagyon komoly kombinációs kezeléssel a betegek élethossza nagymértékben megnőtt, ugyanakkor az is igaz, hogy gyógyulnak nem nyilváníthatók.

A világ egyes részein megnyilvánuló gyors betegszám-emelkedés ma a droghasználattal hozható összefüggésbe, ez vonatkozik Délkelet-Ázsiára vagy Dél-Amerikára. Megítélésem szerint egyébként az emberek keveset tudnak az AIDS-ről és a nemi érintkezéssel átvihető többi fertőzésről, és ennek az az oka, hogy a felvilágosítás mindig kampányjelleggel történt.

Egyetértek önnel, hogy az emberek keveset tudnak. Mit lehet tenni? Miért nem veszik komolyabban a középiskolákban az ezzel kapcsolatos kampányokat? Vagy mikorra várható egy védőoltás mondjuk az AIDS ellen? Úgy tudom, úton van a dolog.

- Hivatkozni megint csak arra tudok, hogy a 80-as évek végén komoly aktivitást fejtett ki pl. Simon professzor az orvostanhallgatóival, akik kijártak a középiskolákba, és folyamatosan képezték a veszélyeztetett generációt. Azt nem tudom, hogy ma folyik-e ilyen kampány. A védőoltásokkal kapcsolatosan általában azt állíthatom, hogy az STD¹ kórokozók többsége nem vagy alig vált ki immunvédekezést, ezért a klasszikus védőoltás technikák az ő esetükben nem működnek.

Ugyanakkor hihetetlen nagy energiákkal és komoly anyagi támogatással folynak ezek a kísérletek (már embereken is), és a közeljövőben valószínűleg a védőoltás el is készül, azonban ez a már fertőzött betegek kezelésére lesz elsősorban használható. A megelőző védőoltásokkal kapcsolatosan nincsenek ilyen információim.

Ön szerint a súlyosan fertőzött afrikai országokban mikorra szorítható vissza a halálozás (HIV), illetve a fertőzések?

- Az afrikai országokban alapvető egészségügyi változtatásokra van szükség, s ez rengeteg pénzbe kerül. A világ gazdagabb részének összefogása nélkül elképzelhetetlen, hogy ezt a feladatot sikerrel megoldják. Erre van törekvés, hisz a nagy gyógyszergyártó cégek lehetővé tették, hogy a gyógyszereket ott a helyszínen állítsák elő, és így olcsóbbak legyenek. Ahhoz azonban, hogy a fertőződés üteme lassabbodjék, az élet számos területén ugyancsak pénzigényes változtatások kellenének. Kérdésre válaszolva: őszintén, nem tudom.

Magyarország a kevésbé fertőzött helyekhez tartozik, ami az AIDS-et illeti. Ön szerint bekövetkezhet (bár ne adja az isten) a közeljövőben kedvezőtlen változás ezen a téren? Ha nem, miért, és ha igen, akkor miért?

- Valóban Magyarország az AIDS/HIV-fertőzés szempontjából a világ legkevésbé átfertőzött területe. Ez az állapot - attól tartok - nem tartható, egyrészt a nagy mobilitás miatt (gondoljon arra, hogy a körülünk lévő, elsősorban keleti országokban milyen nagy a fertőzöttek száma), másrészt az intravénás droghasználat miatt. Ez utóbbi várhatóan fel fogja gyorsítani a járvány terjedését, ha nem történnek ellenlépések.

¹ Sexually Transmitted Diseases, nemi érintkezéssel terjedő fertőzések

Létezik olyan nemi betegség, amiről gőzük sincs, mit kezdjenek vele?

- Ma ilyen nincs, kivétel nélkül rendelkezünk hatékony gyógyszerekkel a kezeléshez, a probléma az, hogy a visszafertőződést nem tudjuk megakadályozni.

A HIV-vírus "high tech" biológiai képződmény

Beszélne nekem a tripper nevű, úgy tudom, rendkívül súlyos betegségről?

- A tripper (népiesen kankó), a legrégebbi nemi érintkezéssel terjedő fertőzés, férfiaknál és nőknél is súlyos akut húgycsőfolyást okoz elsősorban, de megbetegíti a nőknél a méhnyak-csatorna hámját, férfiaknál a mellékheréket, felfelé terjedhet a nemi szervek felső részeire. Ezen kívül megfertőzheti a végebet és a garatot is (szexuális szokások!). Rendelkezünk a kezelésére alkalmas, megfelelő gyógyszerekkel, a probléma talán az, hogy a baktériumtörzsek közül egyre több olyan van, amely ezekkel az antibiotikumokkal szemben ellenálló.

A tripper krónikussá válás esetén összenövéseket okozhat, nőknél meddőséget, férfiaknál prosztatagyulladást, mellékheregyulladást. Az egyik legfertőzőbb nemi betegség, biztosan pozitív növel történő kapcsolat után 17% esélye van a férfinak, hogy megfertőződik. Többszörös érintkezéssel ez 100%-ra nőhet. Úgy hívják ezt a jelenséget, hogy nagy a kontagiozitása (fertőzőképessége) ennek a kórokozónak.

Melyik nemi betegség alakulhat rákos megbetegedéssé?

- A humán papilloma vírus fertőzések esetén fordulhat elő, az ún. magas rizikójú törzs okozza.

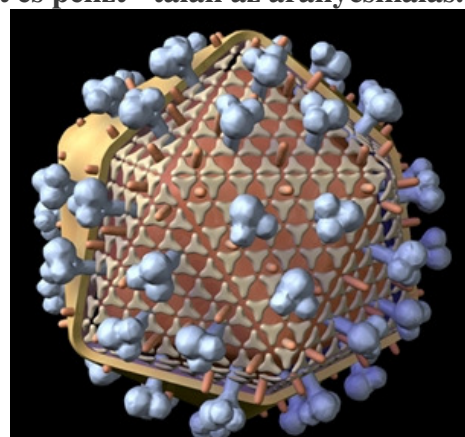
Régen hogyan gyógyították a nemi betegségeket? Nyilván régóta jelen vannak

- Erre vonatkozóan csak a klasszikus nemi betegségekkel kapcsolatosan tudok nyilatkozni. Régebben volt egy elképzelés, hogy ha a tripperes vagy a vérhajos férfi szűz lánnyal közösül, akkor meggyógyul (persze ezek középkori elképzelések voltak). Aztán pl. a vérhaj kezelésében a különböző higanyvegyületeknek nagyon komoly szerepet tulajdonítottak: amikor Bakócz Tamás prímás Rómában járt, és jó eséllyel pályázott a pápaságra, a konklávé szüneteiben a magával vitt higanygőz-kabinjában üldögélt, mert ő is szifilisz volt.

A penicillin felfedezése előtt ugyancsak a szervezetbe juttatott higanyvegyületekkel gyógyították a szifiliszet. A gonorrhéát kívülről, a húgycső felől higanytartalmú dezinficiálószerrel kezelték. Nagyon komoly zsugorodások alakultak ki a húgycsőnél, ezt később tágítani kellett, drasztikus gyógymód volt. A penicillin felfedezésével azonban mindkét betegség adekvát, nem toxikus, mellékhatásokat nem okozó terápiás lehetőséghez jutott.

Őszintén, hogy lehet az, hogy ennyire nem tudnak rájönni az AIDS (HIV) ellenszerére? Soha semmi megtalálására nem fordított az ember ennyi energiát és pénzt - talán az aranycsinálás.

- A HIV-vírus egy "high tech" biológiai képződmény, a kutatóknak és az orvostudománynak ilyen ügyes kórokozóval korábban nem volt módja találkozni. A vírus saját maga tudja szabályozni az osztódását, illetve nyugalmi állapotát, és miután a szervezet központi szabályozó rendszerében találja meg önmaga számára az optimális helyet, sokirányú programzavart okozhat a szervezeten belül. Emellett hihetetlen változékony. Ez is hozzátartozik a biológiai "nagyszerűségéhez". Mindössze 20 éve ismert, és számomra ma is csoda az, hogy ilyen gyorsan sikerült a vírus

izolálása, a diagnosztika kifejlesztése. Korábban ennél egyszerűbb fertőző ágensekkel szemben is több évtizedes kutatómunkára volt szükség.

A szteroidos krémeknek, mint pl. a torokort, arcon mik a mellékhatásai ?

- Az erős hatású kortikoszteroid krémek a hám sorvadását okozzák, így hosszan tartó alkalmazásuk nem célszerű. A sorvadás hasonlít az öreg bőr elváltozásához, ahol időnként a hám alatti erek törékenyekké válnak, és bevérzések is keletkeznek. A kortikoszteroidos helyi kezelésnek a szabályai szigorúak. Célszerű az orvos előírása szerint eljárni. Gyermekbőrön történő alkalmazásánál még óvatosabban kell eljárni!

Melyek azok a nemi betegségek, amelyeknek a bőrön is (arcon, karon, hason, illetve máshol) észlelhető hatásai vannak?

- Szifilisz, AIDS, herpesz, condyloma accuminatum (hegyes függőly), molluscum contagiosum: ezek jellegzetes elváltozásokat okoznak.

Ön szerint nem túlzás ez a tisztálkodási őrület, amit a reklámok is nyomnak? Azt értem, hogy el akarják adni a terméküket, de az emberek valahogy teljesen beveszik. Szerintem lassan már semmi ellen sem tud automatikusan védekezni a szervezetünk. Vagy ez így tévedés?

- A bőrfelszínen és a nyálkahártyákon is megtalálható az ún. "rezidens" flóra, amely a kórokozók elleni védekezés egyik eszköze. Ennek a flórának a tönkretétele valóban nem szerencsés. Ennek a flórának azonban az is tulajdonsága, hogy mivel az egyensúly része, ezért nehezen távolítható el, tehát nem kell különösebben félni attól, hogy mosdással, tisztálkodással kárt okozunk. A száraz bőrűeknek - és ezek is sokan vannak - azonban óvatosabban kell ezeket a felületaktív tisztálkodószereket használniuk.

Dr. Horváth Attila a Mindentudás Egyetemén tartott *Lopakodó járvány* c. előadása megtekinthető:

<http://www.mindentudas.hu/horvathattila/index.html>